

“Perfectie is niet nodig”

25 jaar geleden plantte Jan samen
met RLVAD een boomgaard aan.
Vandaag kijkt hij terug en vooruit.

08

Fortuinberg krijgt nieuwe natuur

Herstel van poelen en
landschap in Ronse

03

Vrijwilligers Knotteam in de kijker

Samen knotten in Ninove,
met goesting en resultaat!

13

Gezocht: bronnen met een verhaal

Beste sympathisant

Deze Wijzer met nieuws komt hand in hand met de lente.

In deze editie blikken we terug op markante ontmoetingen die hebben geleid tot realisaties waar we trots op zijn. We nemen je mee naar het kleine paradijs van Jan Haesaert in Mater. We reflecteren met landbouwer Patrick Mertens uit Onkerzele over het aanplanten van schaduwbomen. We klimmen naar de flanken van het Muziekbos en belanden bij Fré, die zijn ecologische droom met ons deelt.

Je wil vast weten of onze Boomplantactie opnieuw aansloeg. Of de medewerkers van de gemeente Zwalm tevreden zijn over hun samenwerking met ons. Hoe we met het project rond publieke gronden naar de eindmeet hollen. Wat je mag verwachten

van ons nieuwe Bronnenproject en hoe jij ons daarin kan inspireren. En het klopt: rond de Oase in Haaltert, die toekomstige groenblauwe recreatiezone, is het nu al even stil. Die stilte doorbreken we zo meteen.

Maar we beginnen met het verhaal van ons nieuwste knotteam in Ninove. Uit twee opleidingsreeksen groeide een ploeg met zeven nieuwe knotters die sinds januari samen plezier halen uit het knotten én genieten van de mooie return aan brandhout.

Wijze verhalen, dat zeker.

Veerle Mertens

Voorzitter Regionaal Landschap
Vlaamse Ardennen tot Dender

VLAAMSE
ARDENNEN
TOT DENDER
REGIONAAL LANDSCHAP

Samen knotten in Ninove

Zeven mensen. Een rij wilgen. Kettingzagen, snoeischaren en veel gelach. Zo zag het eerste knotseizoen van het nieuwe knotteam in Ninove eruit.

Ze komen om buiten te zijn. Om hun handen vuil te maken. Om samen iets te doen dat blijft. Voor Kurt zit het in de eenvoud: "Alles mag, niets moet. Dat alleen al maakt het de moeite." Dat vader en zoon samen kunnen meedoen, maakt het plaatje compleet. Lowie is met zijn 18 jaar de jongste knotter van heel onze regio.

Wat hen samenbrengt, is het zichtbare resultaat. Tegen het einde van de dag liggen er houtstapels, staan de wilgen weer netjes geknot en voelt het goed. "Je ziet meteen wat je gedaan hebt", zegt Lien. "Dat geeft voldoening." Voor haar zit er nog iets extra in: weten dat je met dat werk ook ruimte maakt voor insecten, uilen en andere dieren. "Iets teruggeven aan de natuur", noemt ze het.

Voor Dieter hoeft het niet ingewikkeld te zijn. Buiten werken, een goeie ploeg rond je, en doen wat nodig is. Meer moet dat niet zijn.

De opleiding **Veilig Knotten** zorgde voor een stevige start. Eerst een hele boterham theorie, daarna volop oefenen onder en in de knotbomen buiten. Proberen, fouten maken, bijleren. "Je voelt dat de lesgevers weten waarover ze spreken", besluit Lien.

Knotten is fysiek werk, maar je staat er niet alleen voor. Iedereen helpt, iedereen draagt bij. "Veel handen maken licht werk", zegt Lowie. Voor Guy zit de kracht vooral in het samen buiten werken: mensen met dezelfde liefde voor natuur, die zich samen inzetten voor iets dat groter is dan henzelf. En soms krijg je er onverwacht iets bij. "Die winterdag met vijf buizerds boven ons hoofd", herinnert Lien zich. "Dat moment blijft hangen."

Zin om mee te knotten?

In 2026 willen we een nieuw team opstarten dat opdrachten in **Wortegem-Petegem, Kluisbergen en Maarkedal** kan uitvoeren. De verplichte tweedaagse opleiding vindt plaats op 7 en 28 november.

Zin om mee te doen?

Stuur een mail naar sylvie.van.hooland@rlvad.be.

Heb je knotbomen te onderhouden?

Meld ze aan via goedgeknot.be. Wacht niet met aanmelden tot in het najaar. De capaciteit van onze teams is niet eindeloos. First come, first served!

Scan de QR-code voor **10 korte vragen en antwoorden** over hoe het werkt.

"Ik ben een man van weinig woorden. Het is een interessante opleiding, leuk om buiten te zijn met een goed team."

Dieter

"Samen buiten werken met mensen die dezelfde liefde voor natuur delen, geeft veel voldoening. Je voelt dat je mee zorg draagt voor iets groters."

Guy

"Graag buiten zijn, zonder druk. Alles mag, niets moet. Dat maakt knotten voor mij ontspannend."

Kurt

"Door te knotten versterk je de natuur. Je geeft insecten, uilen en andere dieren plekken om te rusten, te jagen en te leven. Dat geeft een heel fijn gevoel."

Lien

"Iedereen doet iets. Het is een toffe bende en samen krijg je veel werk verzet."

Lowie

25 jaar boomgaard: een plek die mee mag groeien

Achter zijn woning lag midden jaren '90 een kaal weiland. Vandaag is het terrein van Jan Haesaert uitgegroeid tot een plek waar hoogstamfruit, hagen en bosjes samenkomen. Het landschap kreeg er tijd en ruimte. "Ik vond een boomgaard altijd fenomenaal", zegt hij. "En ik zou het zo opnieuw doen."

De oude bomen in de tuin bleven behouden, op enkele exemplaren na die door stormschade verdwenen. Via Guido Tack van **Bos t'Ename** leerde Jan het **Regionaal Landschap** kennen. Dat contact vormde het begin van een **intensieve samenwerking** rond de inrichting

van het perceel. Samen werd nagedacht over de plek van de boomgaard, de opbouw van hagen en de aansluiting bij wat er al stond. Het ontwerp gaf richting, maar liet tegelijk ruimte om te groeien.

Wat Jan vooral bijbleef, was **de manier van werken**. De begeleiding was helder en rustig, en de uitvoering gebeurde met inzet van **sociale-economiearbeiders**, mensen die via dat traject opnieuw kansen kregen en goed ondersteund werden. "Dat gaf mij een heel sereen gevoel", vertelt Jan. "Je zag dat iedereen wist waar hij mee bezig was. Dat functioneerde."

Op het perceel stonden al **verwilderde essen** en **wilgen die al jaren niet meer geknot waren**. Die bestaande bomen vormden het vertrekpunt. Rond en tussen die elementen werd verder aangeplant: hagen kregen meer samenhang, en het geheel werd aangevuld met een mix van essen en beuken, en een boomgaard met **tamme kastanje, pruimen, kersen en peren**. De soorten werden bewust gekozen in functie van **bestuiving en een betrouwbare vruchtdracht**.

“Ik vond een boomgaard altijd fenomenaal. En ik zou het zo opnieuw doen.”

Jan Hoesaert

Van grazen naar groeien

Toen Jan stopte met schapen, verdwenen ook de afsluitingen. Het gras mag nu langer groeien. Hij maait wandelpaden in de weide, zaait bloemen in en laat het terrein ademen. “Als je geen dieren hebt die uitbreken, heb je ook geen afsluiting nodig. Dat voelt bevrijdend.”

Het beheer doet hij zelf. Twee keer per jaar snoeit hij de hagen. Ook **machinaal knotten schrikt hem niet af**: het laat toe om rustig en veilig te werken, en om het hout nadien op eigen tempo te verwerken. “Dat is efficiënter”, zegt Jan. “Dan kan ik hakselen, opstapelen en hergebruiken wanneer het past.” Snoeihout verdwijnt niet: takken vormen **takkenhagen** waar egels overwinteren, ander hout kreeg een plek in een **permacultuur moestuin**. Geen afval, alles krijgt opnieuw een functie.

Leven in en rond het domein

Het domein leeft, en dat merk je overal. In de stallen hangt al langer een kerkuilenkast; **sinds acht jaar broedt er elk jaar succesvol een**

kerkuil. Op nog geen honderd meter afstand broedt ook een **bosuil**. Voor **steenuilen** werd een kast geplaatst — voorlopig zonder resultaat — maar de ambitie blijft. “Drie soorten uilen op anderhalve hectare, dat zou toch mooi zijn?”

25 jaar later

Wat de boomgaard hem bracht, vat Jan eenvoudig samen: fruit, rust, plezier, landschap en biodiversiteit. Niet elk jaar wordt alles geoogst, en dat is voor hem geen probleem. Soms laat hij het fruit hangen en kijkt hij wat er gebeurt, andere jaren laat hij sap persen en deelt hij dat met mensen rondom zich. Het gebruik mag verschillen, de plek blijft werken.

Voor Jan zit de kracht van een boomgaard net in dat **loslaten**. Je hoeft niet alles perfect te beheren of elk jaar hetzelfde te doen. “Je moet jezelf niets verplichten”, zegt hij. Een boomgaard mag mee evolueren met je leven, je tijd en je goesting. Net door niet alles strak te willen controleren, ontstaat er ruimte — voor natuur, voor gebruik, en voor nieuwe ideeën.

Met de begeleiding van het Regionaal Landschap kreeg die vrijheid ook een stevig vertrekpunt.

Het maakte de stap haalbaar en gaf vertrouwen om het terrein op zijn eigen tempo verder te laten groeien.

Het is precies die combinatie die maakt dat hij het zo opnieuw zou doen.

Nu zijn pensioen nadert, kijkt Jan ook vooruit. Hij droomt ervan om later zelf in een tiny house op het terrein te wonen, terwijl zijn kinderen of anderen in het huis wonen. Zo blijft hij **dagelijks op de plek waar hij al jaren aan werkt**, dicht bij de natuur en bij het landschap dat mee met hem gegroeid is.

Airkoe: groene beschutting voor weidedieren

Vanaf 2029 moeten weidedieren beschermd zijn tegen hitte en koude, zoals vastgelegd in de **Vlaamse Codex Dierenwelzijn**. Door warmere zomers en langere hittegolven neemt **hittestress bij dieren** toe, met een impact op hun welzijn, gezondheid en gedrag. Beschutting in de weide wordt daardoor steeds belangrijker.

Met **Airkoe** ondersteunen de Vlaamse overheid en de 18 Regionale Landschappen veehouders om die beschutting **op een natuurlijke manier** te voorzien: met **gratis bomen en begeleiding**, niet met beton. Zo wil het project vermijden dat open weides vol schuilhokken of verharde constructies verschijnen, en blijft het landschap open en leesbaar.

Voor landbouwers betekent Airkoe een haalbare oplossing op maat, met advies, aanplant en bescherming inbegrepen. Uiteraard hebben de aangeplante bomen tijd nodig om te groeien.

Wat biedt Airkoe?

Binnen **Airkoe** kunnen actieve veehouders rekenen op een volledige en kosteloze begeleiding bij de aanplant van schaduwbomen in hun weides:

- **Plaatsbezoek** van een bomenexpert van het Regionaal Landschap
- **Advies op maat** (soorten, locatie en aantal – max. 10 bomen)
- **Levering, aanplant en boombescherming inbegrepen**

Aanplantingen in de komende winter van 2026–2027.

Interesse?

Aanmelden via www.airkoe.vlaanderen. Daar vind je alle voorwaarden en praktische info.

Bij voorkeur vóór september, zo komt je aanplant tijdig in de planning. Zolang de voorraad strekt!

Landbouwer Patrick Mertens kiest bewust voor bomen

“Goede wil moet van twee kanten komen.”

Patrick Mertens runt **Hof te Steenborre** in Geraardsbergen samen met zijn vrouw en drie kinderen. Op het gemengde landbouwbedrijf worden **een 200-tal runderen** gehouden. Via **Airkoe** liet hij rond zijn bedrijf **zes populieren, drie lindes en een haagbeuk** aanplanten. De bomen staan verspreid in de weides en bij de stal. Ze moeten nog groeien, maar het doel is helder: **schaduw en beschutting voor de dieren**, op een manier die het landschap mee versterkt.

Bij de aanplant kreeg Patrick advies van het Regionaal Landschap over soorten en locaties. De bomen werden vervolgens aangeplant door **sociale-economiebedrijf Kiemkracht**.

De context waarin Patrick vandaag boert, maakt zulke keuzes niet vanzelfsprekend. Hij voelt hoe zwaar de druk op landbouw weegt, onder meer door het stikstofdecreet en de ligging van zijn bedrijf nabij een boszone die deel uitmaakt van het biodiverse Natura2000-netwerk. “Soms leeft het gevoel dat landbouwers voortdurend moeten bewijzen dat er voor hen nog een plaats is”, zegt hij. “Een collega van mij in de streek deed er zijn koeien voor weg: hun ontlasting zorgde voor te veel stikstofneerslag in het bos. Nu zijn de weiden akkerland. Willen we dat?” Hij vraagt meer **wederzijds vertrouwen tussen overheden en boeren**.

Toch kiest Patrick er bewust voor om mee te stappen in Airkoe. Ondanks dat boeren in Vlaanderen geen eenvoudige zaak meer is door veel regelgeving, wil hij blijven **koeien houden. Hun plaats is hier, op deze weiden.** Zorg dragen voor je dieren op de wei is voor Patrick evident: de nieuwe bomen geven op termijn **de juiste beschutting** en passen zo mooi in dat landschap waarin hij zo graag boert.

Boomplantactie: 26.633 keer bedankt!

Wat een plantseizoen hebben we achter de rug! Samen met onze 20 gemeenten gingen maar liefst **26.633 bomen en struiken** de grond in. Op erven, in tuinen, langs weides en in boomgaarden groeit vandaag nieuw groen voor morgen.

Een welgemeende dankjewel aan iedereen die bestelde, plantte en mee zorg draagt voor onze streek.

Goed nieuws: ook in 2026 organiseren we opnieuw een boomplantactie! Noteer **zaterdag 28 november 2026** alvast in je agenda.

volgende
boomplantactie
28/11/2026

Vragen over nazorg of onderhoud?

Op onze website vind je praktische tips om je aanplant sterk te laten uitgroeien.

Uitnodiging

Slotevent LEADER Goet te Quabeke

Dinsdag 16 juni 2026

Het slotevent vormt de inhoudelijke afsluiting van het LEADER-project en richt zich op een breed publiek.

Wat mag je verwachten?

- Toelichting van de resultaten van het ILVO-onderzoek naar het gebruik van publieke landbouwgronden in Zuid-Oost-Vlaanderen
- Inzichten uit gesprekken met gemeenten en sectorpartners
- Verschillende perspectieven op Goet te Quabeke
- Een blik vooruit op de volgende stappen rond publieke gronden in de Vlaamse Ardennen.

Goet te Quabeke

Een visie op publieke gronden

Goet te Quabeke bevindt zich in een historisch landbouwlandschap in publiek bezit, waar erfgoed, open ruimte en landbouw samenkomen. Wat startte als een lokale vraag rond deze ene plek, groeide binnen dit LEADER-project uit tot een bredere reflectie over publieke gronden in Zuid-Oost-Vlaanderen.

Via een participatief traject brachten we samen met gemeenten, sectorpartners en experts kansen en knelpunten in kaart. Gaandeweg werd duidelijk dat de vragen rond Goet te Quabeke verder reiken dan deze ene plek: **wat verwachten we van publieke gronden, vandaag en morgen?**

Medegefinancierd door
de Europese Unie

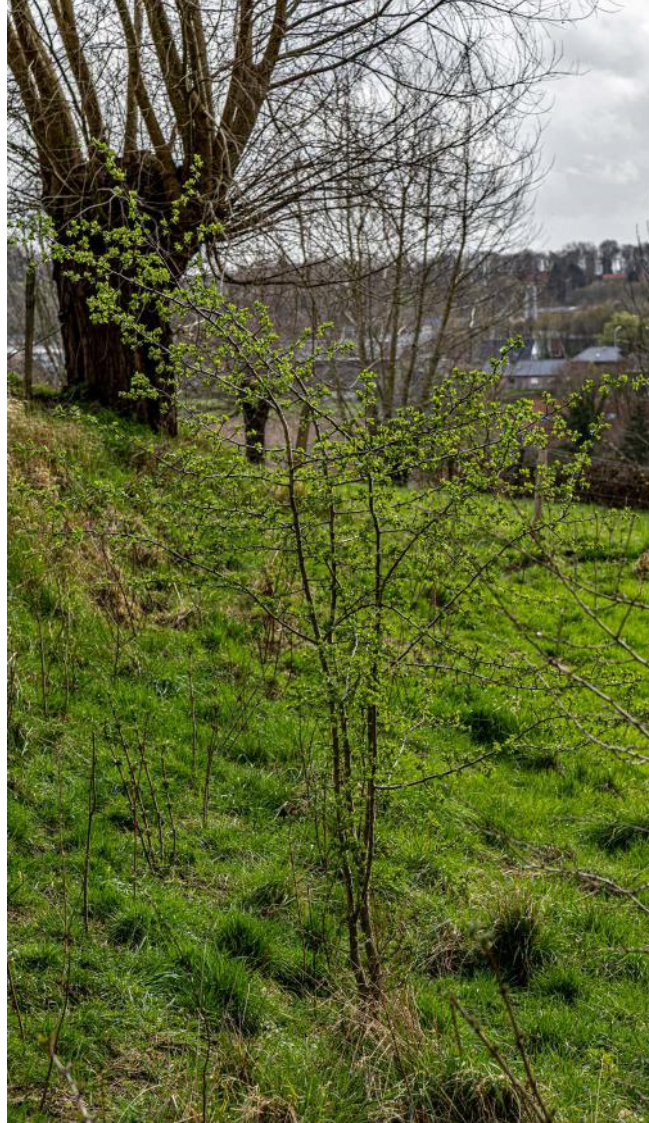
PROVINCIE
Oost-Vlaanderen

Interesse?

Iedereen is welkom!
Schrijf je hier in
voor het slotevent.

Nieuwe natuur op de Fortuinberg

Poelen, houtkanten en een herstelde meidoornhaag in Ronse

Op de zuidflank van de Fortuinberg in Ronse werkt **Fré, eigenaar van enkele percelen op deze flank**, samen met zijn familie aan een landschappelijk herstelproject.

De familie bezit de percelen al geruime tijd en voelt zich sterk verbonden met de feeëriek Vlaamse Ardennen: het reliëf, de bossen, het erfgoed. "We wilden ons steentje bijdragen", zegt Fré. "Investeren in de toekomst van wat hier al zo mooi is."

Van pachtgrond naar natuurbeheer

Toen tijdens de coronaperiode de pacht op enkele percelen stopte, besloot de familie om twee hectare grasland anders te beheren. Geen klassieke landbouw meer, maar een meer natuurlijke begrazing door schapen. Tegelijk groeide de wens om verdwenen landschapselementen te herstellen.

Poelen met toekomst

In het najaar van 2025 groef een kraanman twee veedrinkpoelen uit. Vanop afstand kon je aan de hand van de typische vegetatie afleiden dat de locatie geschikt was voor het graven van een poel. Door hun ligging op de valleihelling versterken ze ook visueel het geheel.

Op de oevers zien we nu al duidelijke drinksporen. Dieren hebben het water al snel gevonden.

De komende jaren kunnen de poelen uitgroeien tot waardevolle leef- en foerageerplekken voor soorten zoals ree, bosuil en buizerd. Ook amfibieën zoals de vinpootsalamander vinden hier geschikte omstandigheden. In de ruigere randen rond de poelen ontstaat ruimte voor insecten zoals keizerlibel, gehakkelde aurelia, dagpauwoog en bont zandoogje. Ook typische planten zoals watermunt, wolfspoot, kattestaart, moeras-vergeet-mij-nietje, moerasspirea en harig wilgenroosje krijgen opnieuw alle kansen.

“Wij hadden een idee. RLVAD maakte er een realiseerbaar project van.”

Kijken of de bodem geschikt is voor de aanleg van een poel.

De gegraven poel, al mooi gevuld.

© Vilda - Yves Adams

Een haag als schakel in het landschap

Langs het wandelpad werd de historische meidoornhaag opnieuw aangeplant. Niet toevallig op de plek waar ze eind 19e eeuw al stond. De gemengde doornheg vormt opnieuw een brede, bloemrijke overgang tussen wandelpad en weide. In de dichte structuur vinden kleine zoogdieren zoals steenmarter, bosmuis en egel dekking en rust. Zangvogels zoals merel, zanglijster, winterkoning gebruiken de haag om te nestelen, terwijl roofvogels en uilen het omliggende landschap benutten om te jagen.

In het voorjaar zorgen meidoorn en sleedoorn voor nectar en stuifmeel voor bijen, zweefvliegen en vlinders. Later bieden bessen voedsel aan

vogels en kleine zoogdieren. Zo wordt de haag opnieuw een volwaardig leefgebied in plaats van louter een grens in het landschap.

Samen van idee tot uitvoering

RLVAD begeleidde het traject van begin tot einde. Wat startte als een visie op het terrein, werd stap voor stap uitgewerkt tot een concreet en uitvoerbaar project. Van de eerste krijtlijnen en terreinverkenning tot vergunningen, subsidies en coördinatie van de uitvoering: het hele proces werd mee opgenomen.

“Wij hadden een idee. Zij maakten er een realiseerbaar project van. Ze brachten kennis, netwerk en uitvoering samen. Wat ze doen, doen ze zó goed dat het eigenlijk hun beste reclame is.”

Over de samenwerking is hij helder: “De begeleiding was grondig en transparant. Tine en Sem stonden altijd klaar met raad en daad. Voor wie echt een meerwaarde wil creëren voor zijn omgeving en voor de generaties die volgen, is dit een oprechte aanrader.”

Intussen kijkt Fré vol verwachting vooruit: “We willen hier een plek laten ontstaan die ook op lange termijn waarde heeft. Voor het landschap, voor dieren en voor wie hier wandelt.”

Plannen voor
aanplant of
landschapsherstel
op je gronden?

Samen bouwen aan sterk groen in Zwalm

De gemeente Zwalm werkt al jaren samen met RLVAD rond houtig erfgoed, boomverzorging en groene ontmoetingsplekken. We spraken met Bjorn Pollyn, medewerker grondgebiedzaken, over die samenwerking.

Zorg voor bomen begint bij kennis

Zwalm zet al jaren sterk in op boomverzorging en houtig erfgoed. Samen met RLVAD worden bomen niet alleen aangeplant, maar ook duurzaam beheerd.

Recent kregen de lindes op het plein in Roborst een begeleidingssnoei. "In een beschermd dorpsgezicht is het belangrijk dat bomen het juiste beheer krijgen. Dankzij gespecialiseerde boomverzorgers verzekeren we dat ze gezond volwassen worden en het gewenste eindbeeld bereiken", vertelt Bjorn. Boomverzorging is een investering. "Dat we via RLVAD een beroep kunnen doen op subsidies maakt het haalbaar."

Die gerichte aanpak steunt op een sterke basis. Zwalm was de eerste Oost-Vlaamse gemeente met een gebiedsdekkende inventaris van houtig erfgoed. Tien jaar later werd die, via het LEADER-project "Behout het verleden", samen met RLVAD en vrijwilligers volledig herzien. Verdwenen elementen werden geschrapt, nieuwe toegevoegd. "De terreinbezoeken en administratieve verwerking zijn bijzonder tijdrovend. Dat RLVAD de coördinatie opnam, betekende voor ons een aanzienlijke ontlasting."

Bjorn Pollyn

Stationspark: van grijs naar groen

De stationsomgeving van Sint-Denijs-Boekel groeide uit tot een nieuwe ontmoetingsplek.

"RLVAD speelde een belangrijke rol bij ontwerp én beplanting", zegt Bjorn. "We wilden een groene plek met aandacht voor biodiversiteit én haalbaar onderhoud. Tegelijk werd rekening gehouden met de wensen van de buurt, zoals een snuffelweide. Wat vroeger een grijze stationsvlek was, is vandaag een plek in volle ontwikkeling."

Wie ontwerpt, heeft ook een duidelijk beeld van hoe de site zich na de aanleg moet ontwikkelen. Dat vereist dus een goede nazorg onder de vorm van het juiste groenbeheer. "Het RLVAD zal hier ook de komende jaren voor instaan, wat voor de gemeente betekent dat wij ons op andere taken kunnen richten", besluit Bjorn.

"Wat vroeger een grijze stationsvlek was, is vandaag een plek in volle ontwikkeling."

Groepsaankoop

Laat je bomen machinaal knotten aan een scherpe prijs

meer info

RLVAD organiseert ook in **winter 2026–2027** opnieuw een groepsaankoop voor **machinaal knotten**. De oproep geldt voor particulieren, gemeentebesturen en andere overheden in de 20 RLVAD-gemeenten, met **minstens 10 knotbomen per locatie**, bereikbaar met een rupskraan en laatst geknot tussen **2010 en 2018**.

Wij nemen jouw bomen, na goedkeuring, op in het bestek, zoeken een uitvoerder, doen een terreinbezoek en begeleiden de werken. De takken worden afgeknipt, verhakseld en afgevoerd, de stompnetjes afgewerkt. Jij meldt jouw bomen aan **tegen 15 juli 2026** en zorgt dat het terrein toegankelijk is voor een kraan en tractor met hakselaar.

Na prijsopmaak beslis jij of je meedoet. We werken altijd met een **all-in formule**: al het hout wordt verhakseld en als biomassa verkocht. Zo kunnen we de prijs drukken. Reken voor een standaard boom op **60 à 85 euro, btw inbegrepen**.

Interesse? Mail naar info@rlvad.be.

Gezocht

Eikelmuis

Natuurpunt Vlaamse Ardennen is op zoek naar voormalige en actuele vindplaatsen van eikelmuis in de Vlaamse Ardennen en doet daarvoor beroep op de streekbewoners. De eikelmuis is een zeldzame slaapmuis die zich vaak in en om gebouwen ophoudt. Ze vindt er een onderkomen op rommelige plekken in stallen en zolders, nestkasten en diverse holle ruimten en spleten. Het diertje wordt ook wel "fruitratje" of "fruitdiefje" genoemd. Kenmerkend zijn het zwarte gezichtsmasker, de grote oren en ogen en de lange, ietwat pluizige staart.

Medegefinancierd door
de Europese Unie

provincie
Oost-Vlaanderen

Zoek mij!

Zowel oude als nieuwe vindplaatsen kun je op meerdere manieren melden:

- Scan de QR-code of surf naar de website waarnemingen.be/events/eikelmuis-vlaamse-ardennen
- Mail naar zoogdierenwerkgroep@natuurpuntvlaamseardennenplus.be
- Bel met Dirk Criel, de projectcoördinator, op **0475 45 05 34**.

Vergeet niet je contactgegevens te vermelden!

Bronnenherstel in de Vlaamse Ardennen

Waar water aan de oppervlakte komt

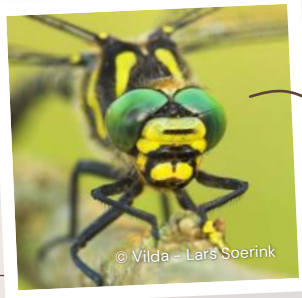
Bronnen zijn plekken waar grondwater spontaan aan de oppervlakte komt. Ze vormen het begin van beken en waterlopen en zijn plekken met bijzondere planten en dieren. Maar veel bronnen staan vandaag onder druk door verdroging, verstoring en vervuiling.

Met het LEADER-project **Bronnenherstel in de Vlaamse Ardennen** pakken we samen met het Landschapspark Vlaamse Ardennen en lokale partners waardevolle bronzones in de regio aan. We versterken hun natuurlijke werking én maken deze plekken opnieuw zichtbaar en beleefbaar voor bewoners en bezoekers.

Medegefinancierd door de Europese Unie

provincie Oost-Vlaanderen

In the picture: de gewone bronlibel

Waar bronlibellen leven, is het water zuiver.
Waar ze verdwijnen, klinkt een stil alarmsignaal.

Naam

Gewone bronlibel
(*Cordulegaster boltonii*)

Leeftijd

Libellen behoren tot de oudste nog levende vliegende insecten. Hun oorsprong gaat meer dan 300 miljoen jaar terug, toen er zelfs nog geen dinosauriërs waren.

Leefgebied

Enkel het beste bronwater is goed genoeg voor deze bronlibel. Het zijn dus erg kieskeurige beestjes.

Kwaliteitscontroleur

Zeer gevoelig voor vervuiling en vermessing. De larven hebben een hoge zuurstofbehoefte. Verdwijnt de bronlibel, dan is dat een stil alarmsignaal. Niet voor niets staat

ze op de Vlaamse Rode Lijst als bedreigd. De Vlaamse Ardennen zijn één van de weinige regio's waar ze nog standhoudt.

Verborgene jeugd

Tot vijf jaar lang leeft ze als larve onder water, grotendeels ingegraven in het bodemsubstraat van bronbeken. Ze wacht roerloos tot een prooi passeert en schiet dan bliksemsnel toe met haar vangmasker.

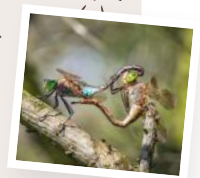
Straffe metamorfose

Na meerdere vervellingen kruipt de larve uit het water voor haar laatste gedaanteverwisseling. Het volwassen leven duurt slechts enkele weken tot maanden en draait volledig om voortplanting.

Acrobatische liefde

Paring gebeurt in volle vlucht. Het mannetje grijpt het vrouwtje bij het achterhoofd. Samen vormen ze het typische paringswiel, vaak hartvormig.

Spermacompetitie

Om zeker te zijn van zijn nageslacht verwijdert het mannetje tijdens de paring het sperma van een voorganger uit het opslagorgaan van het vrouwtje.

Geen steker

Neen, ze bijten niet! Dat is één groot misverstand! Hun krachtige kaken zijn uitsluitend bedoeld voor het vangen van insecten, meestal al vliegend én al etend in de lucht.

Ken jij een bron met een verhaal?

Ken jij een **bron met erfgoedwaarde**? Dat kan een bron zijn waaraan een verhaal, gebruik of herinnering verbonden is — bij een hoeve, als klein bouwkundig element in het landschap, of in of aan de rand van een dorpskern.

We nodigen je graag uit om die plek met ons te delen.

Stuur een mailtje naar annelies.schepens@rlvad.be met de locatie en alles wat je erover weet.

Heb je ook een foto, een verhaal of historische weetjes? Dan maak je ons helemaal blij!

Zo verzamelen we samen verhalen die anders dreigen te verdwijnen.

Herstellen én verbinden

Het project focust op minstens zes bronzones in de regio. Door bronnen beter te beschermen, water langer vast te houden en verbindingen met bosranden en houtkanten te herstellen, krijgen deze plekken opnieuw ruimte. Dat gebeurt steeds in overleg met eigenaars, landbouwers, gemeenten, natuurverenigingen en vrijwilligers.

We baseren herstelmaatregelen op terreinonderzoek en monitoring. Die kennis vormt de basis voor doordachte ingrepen en toekomstgericht beheer.

De eerste focuslocaties liggen in de **Steenbergse bossen in Zottegem**, **Hof te Nieuwenhove in Geraardsbergen** en **Bois Joly in Ronse**. Tijdens het project selecteren we bijkomende bronnen, met extra aandacht voor de Denderregio.

Bronnen beleven

Bronnen zijn niet alleen ecologisch waardevol, maar ook plekken waar water, landschap en mens samenkomen. Daarom koppelen we natuurherstel aan beleving. We werken aan wandelroutes langs bronzones en leiden wandelgidsen op die verhalen over water, landschap en erfgoed mee naar buiten brengen.

*een oude
postkaart van
Bois Joly*

De Groenblauwe Oase in Haaltert krijgt vorm

meer info

In Haaltert zijn de werken gestart aan de Groenblauwe Oase, een nieuwe groenzone waar water, natuur en ontmoeting samenkomen.

Achter de schermen werd het voorbije jaar intens gewerkt aan plannen, vergunningen en aanbesteding. Intussen is de werf effectief opgestart. Oude afsluitingen en verhardingen verdwenen, verouderde constructies werden gesloopt.

Stap voor stap maakt de site plaats voor een klimaatrobuuste inrichting met paden, brugjes, speelelementen en een nieuwe (drogere) hondenweide. Tegen de zomer moeten de inrichtingswerken afgerond zijn. In het najaar volgt bijkomende groenaanleg, met onder meer vier bomen die symbool staan voor de deelgemeenten van Haaltert.

Medegefinancierd door
de Europese Unie

provincie
Oost-Vlaanderen

meer info

Breebijn – Boshoeckstraat, Lierde

Groene herinrichting met de buurt

In **Lierde** werken we samen met het lokaal bestuur en buurtbewoners aan een **groene herinrichting** van het kruispunt Breebijn – Boshoeckstraat.

Het ontwerp vertrekt vanuit de wensen van de bewoners en zet in op **ontharding, waterbuffering en vergroening**, met tegelijk aandacht voor een leesbare en veilige verkeerssituatie. Regenwater krijgt opnieuw ruimte om ter plaatse te infiltreren, in plaats van versneld af te stromen richting de beek. Zo voorkomen we wateroverlast verderop.

In **januari 2026** werd het **voortontwerp** voorgesteld aan de buurt. De reacties worden momenteel verwerkt in het ontwerp. Dat zal de basis vormen voor de verdere technische uitwerking en vergunningsaanvraag.

Vlaamse Ardennendag

Zondag 26 april 2026 - Ename

Eén van de ankerpunten in onze publiekswerking is de **Vlaamse Ardennendag**. Elk jaar brengt die duizenden mensen op de been om de Vlaamse Ardennen te ontdekken. De connectie tussen natuur en erfgoed staat centraal, met als thema: "Erfgoed? NATUURLIJK!".

Dit jaar strijken we neer in **Ename**. De dag start in **Bos t'Ename**, met de **feestelijke opening van de Natuurboerderij**. RLVAD werkte een ontwerp voor de buitenruimte uit.

Tijdens een begeleide openingswandeling zie je hoe de reststromen van het beheer van het gebied gebruikt worden als grondstof in de bouw van de natuurboerderij. Bomen worden constructiehout, stro wordt isolatiemateriaal, aarde wordt leempleister,...

Na de middag verlegt het programma zich naar de **Erfgoedsite van Ename**. Verspreid over de regio vertrekken gegidste wandelingen, met Ename als ontmoetingsplek. Infostanden, lokale producten, demonstraties en activiteiten zorgen er voor een levendige dag, voor jong en oud.

Scan de QR-code en ontdek het volledige programma.

Activiteitenkalender 2026

Samen op stap in de streek

Een uilenwandeling bij valavond. Op stap met een batdetector op zoek naar vleermuizen. Leren hoe je fruitbomen snoeit, of samen op onderzoek in een poel. Dat zijn momenten waarop ons landschap rondom ons betekenis krijgt.

Ook dit jaar organiseren we opnieuw **tal van activiteiten in onze gemeenten**. Op de planning staan onder meer een **fietstocht langs houtig erfgoed**, de opening van een vernieuwde trage weg en workshops waarbij je zelf aan de slag gaat. Het aanbod groeit doorheen het jaar, samen met gemeenten en lokale partners.

Scan de QR-code voor de agenda en de laatste updates.

Blijf op de hoogte

Volg ons op sociale media of schrijf je in op onze nieuwsbrief en lees meer over onze werking, projecten en activiteiten!

 www.rlvad.be

 [/rlvad](https://www.facebook.com/rlvad)

 [/_rlvad](https://www.instagram.com/_rlvad)

 [/company/rlvad](https://www.linkedin.com/company/rlvad)

Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen tot Dender vzw

Veemarkt 27, 9600 Ronse | Tel. 055 20 72 65 | info@rlvad.be | Rekeningnummer: BE23 0012 2912 5291 | VU: RLVAD | oplage: 3000 ex.

RLVAD is één van de 18 regionale landschappen in Vlaanderen. RLVAD werkt met subsidies van de Provincie Oost-Vlaanderen, Europa, en de steden en gemeenten van de Vlaamse Ardennen en Denderstreek (Brakel, Denderleeuw, Erpe-Mere, Gavere, Geraardsbergen, Haaltert, Herzele, Horebeke, Kluisbergen, Kruisem, Lierde, Maarkedal, Ninove, Oosterzele, Oudenaarde, Ronse, Sint-Lievens-Houtem en Wortegem-Petegem, Zottegem, Zwalm).